

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ПРАВОЗНАВСТВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ**

спеціальність «8.03040101 Правознавство»

Інститут суспільства

2014-2015 навчальний рік

Робоча програма **Актуальні проблеми інтелектуальної власності** для студентів галузі знань «0304 Право», напряму підготовки «8.03040101 Правознавство»

Розробник: доцент кафедри правознавства Київського університету імені Бориса Грінченка **Гоголь Богдан Миколайович**

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри правознавства Інституту суспільства

Протокол № .1.від “28” серпня 2014 року

Завідувач кафедри правознавства

Грицяк І.А.

Соколовська С.В.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета.

Формування комплексу теоретичних знань з питань інтелектуальної власності як визначальної економіко-правової категорії інформаційного суспільства.

Концепція курсу передбачає проходження студентом наступних етапів навчання: формування знань про предмет дисципліни, формування цивільно-правових понять, оперування цивільно-правовими знаннями, вміннями і поняттями в практичній діяльності.

Завдання дисципліни:

- дослідження сутності та специфіки інтелектуального капіталу та інтелектуальної власності;
- аналіз систем охорони та захисту інтелектуальної власності;
- виявлення напрямів розвитку інтелектуальної власності у процесі формування національної інноваційної системи;
- забезпечення інтелектуального та соціального розвитку особистості через вивчення правових та економічних засад інтелектуальної власності.

Навчальні результати / досягнення:

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні *знати*:

- поняття та складові системи інтелектуальної власності;
- основні підходи до розуміння права інтелектуальної власності;
- законодавство України з питань інтелектуальної власності;
- об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності;
- сутність прав власників чинних охоронних документів та заявників на об'єкти промислової власності;
- основи організації охорони прав інтелектуальної власності;
- методики визначення (оцінки) вартості об'єктів інтелектуальної власності.

вміти визначати:

- складові міжнародної системи охорони інтелектуальної власності;
- наявність порушення прав інтелектуальної власності.
- належний спосіб захисту порушених прав суб'єктів інтелектуальної власності.

ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідно до ECTS: 3	Шифр та назва галузі: «0304 Право»	Частина програми : нормативна
Кількість змістовних модулів: 2	Шифр та назва напрямку: «8.03040101 Правознавство»	Рік підготовки: 5 Семестр: 10
Загальний обсяг дисципліни: 108	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «магістр»	Аудиторні заняття: 42 год. З них: Лекції: 18 год. Семінарські заняття: 18 год. Індивідуальна робота: 6 год. Самостійна робота: 60 год.
Кількість тижневих годин: 4 години.		Модульний контроль: 6 год. Вид контролю: залік.

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Назви Теоретичних розділів	Кількість годин							
		Р	А	Л	СЗ	ПЗ	ІР	СР	МК
Змістовий модуль I.									
1.	Історія становлення та сучасний стан права інтелектуальної власності	10	4	2	2			6	
2.	Актуальні проблеми авторського права	16	8	4	4			8	
3.	Актуальні проблеми суміжних прав	12	4	2	2			8	
4.	Проблеми права промислової власності	18	7	2	2		3	8	3
	Разом	56	23	10	10		3	30	3
Змістовий модуль II.									
1.	Проблеми правової охорони селекційних досягнень	10	4	2	2			6	
2.	Актуальні проблеми правової охорони засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг	12	4	2	2			8	
3.	Проблеми правової охорони нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності	12	4	2	2			8	
4.	Проблеми захисту прав інтелектуальної власності	18	7	2	2		3	8	3
	Разом	52	19	8	8		3	30	3
	Разом за навчальним планом	108	42	18	18		6	60	6

II. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

РОЗДІЛ Історія становлення та сучасний стан права інтелектуальної власності.

Лекція. Становлення та сучасний стан права інтелектуальної власності. (2 год.)

Тематичний план:

1. Історія становлення права інтелектуальної власності.
2. Наукові підходи до системи права інтелектуальної власності.
3. Система законодавства України про охорону інтелектуальної власності.

Основні поняття теми:

Інтелектуальна власність, право інтелектуальної власності, пропрієтарна теорія, теорія виключних прав, особисті немайнові права, види права інтелектуальної власності, джерела права інтелектуальної власності.

Семінарське заняття. Історія становлення та сучасний стан права інтелектуальної власності. (2 год.)

План заняття:

1. Виникнення та розвиток права інтелектуальної власності.
2. Теорії права інтелектуальної власності.
3. Наукові підходи до системи права інтелектуальної власності.
4. Система законодавства України про охорону інтелектуальної власності.

Рекомендована література: Основна: 1-5; Додаткова: 3,5,16,17,24,27,28

РОЗДІЛ. Актуальні проблеми авторського права.

Лекція. Актуальні проблеми авторського права. (4 год.)

Тематичний план:

1. Основні наукові підходи до розуміння авторського права.
2. Проблеми правової охорони об'єктів авторського права.
3. Суб'єкти авторського права.
4. Проблеми визначення змісту прав автора та їх обмеження.

Основні поняття теми:

Авторське право, твір, суб'єкти авторського права, немайнові права, майнові права, використання твору, вільне використання твору.

Семінарське заняття. Актуальні проблеми авторського права. (4 год.)

План заняття:

1. Основні наукові підходи до розуміння авторського права.
2. Проблеми правової охорони об'єктів авторського права.
3. Суб'єкти авторського права.
4. Проблеми визначення змісту прав автора та їх обмеження.
5. Авторське права в інформаційному сторіччі.

Рекомендована література: Основна:1-5; Додаткова: 3,5,16,17,24,27,28

РОЗДІЛ. Актуальні проблеми суміжних прав

Лекція. Актуальні проблеми суміжних прав. (2 год.)

Тематичний план:

1. Проблеми правової охорони виконань, фонограм, відеограм та програм організацій мовлення.
2. Суб'єкти суміжних прав .
3. Суб'єктивні суміжні права.

Основні поняття теми: Суміжні права, об'єкти суміжних прав, виконання, фонограма, відеограма, програма організації мовлення, виконавці, виробники фонограм, виробники відеограм, організації мовлення.

Семінарське заняття.

Тематичний план:

1. Проблеми правової охорони виконань, фонограм, відеограм та програм організацій мовлення.
2. Суб'єкти суміжних прав .
3. Суб'єктивні суміжні права.

РОЗДІЛ. Актуальні проблеми права промислової власності

Лекція. Актуальні проблеми права промислової власності. (2 год.)

Тематичний план:

1. Наукові підходи до розуміння права промислової власності (патентного права).
2. Проблеми правової охорони винаходів та корисних моделей.
3. Проблеми правової охорони промислових зразків.
4. Проблеми реєстрації прав промислової власності.

Основні поняття теми: право промислової власності, винахід, корисна модель, промисловий зразок, майнові права, патент, умови патентоздатності, новизна, винахідницький рівень, промислова придатність.

Семінарське заняття. Актуальні проблеми права промислової власності. (2 год.)

Тематичний план:

5. Наукові підходи до розуміння права промислової власності (патентного права).
6. Проблеми правової охорони винаходів та корисних моделей.
7. Проблеми правової охорони промислових зразків.
8. Проблеми реєстрації прав промислової власності.

Рекомендована література: Основна: 1-5; Додаткова: 3,5,16,17,24,27,28

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

РОЗДІЛ. Проблеми правової охорони селекційних досягнень

Лекція. Проблеми правової охорони селекційних досягнень. (2 год.)

Тематичний план:

1. Правова охорона селекційних досягнень в системі права інтелектуальної власності.
2. Проблеми правової охорони сортів рослин.
3. Проблеми правової охорони порід тварин.

Основні поняття теми: селекційні досягнення, сорти рослин, породи тварин, охороноздатність селекційних досягнень, немайнові права селекціонерів, майнові права селекціонерів.

Семінарське заняття. Проблеми правової охорони селекційних досягнень. (2 год.)

Тематичний план:

1. Правова охорона селекційних досягнень в системі права інтелектуальної власності.
2. Проблеми правової охорони сортів рослин.
3. Проблеми правової охорони порід тварин.

РОЗДІЛ. Актуальні проблеми правової охорони засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг

Лекція. Проблеми правової охорони засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг. (2 год.)

Тематичний план:

1. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг в системі об'єктів права інтелектуальної власності.
2. Проблеми правової охорони комерційних найменувань.
3. Проблеми правової охорони торгівельних марок.
4. Проблеми правової охорони географічних зазначень.

Основні поняття теми: засоби індивідуалізації, комерційні найменування, торгівельні марки (знаки для товарів та послуг), географічні зазначення, майнові права.

Семінарське заняття. Проблеми правової охорони засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг. (2 год.)

Тематичний план:

1. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг в системі об'єктів права інтелектуальної власності.
2. Проблеми правової охорони комерційних найменувань.
3. Проблеми правової охорони торгівельних марок.
4. Проблеми правової охорони географічних зазначень.

РОЗДІЛ. Проблеми правової охорони нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності

Лекція. Проблеми правової охорони нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності (2 год.)

Тематичний план:

Проблеми правової охорони компонувань інтегральних мікросхем.

1. Проблеми правової охорони раціоналізаторських пропозицій.
2. Проблеми правової охорони комерційної таємниці.

Основні поняття теми: нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності, компонування інтегральні мікросхеми, раціоналізаторські пропозиції, комерційна таємниця, майнові права.

Семінарське заняття. Проблеми правової охорони нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності (2 год.)

Тематичний план:

1. Проблеми правової охорони компонувань інтегральних мікросхем.
2. Проблеми правової охорони раціоналізаторських пропозицій.
3. Проблеми правової охорони комерційної таємниці.
4. Наукове відкриття як особливий об'єкт права інтелектуальної власності.

РОЗДІЛ. Проблеми захисту прав інтелектуальної власності

Лекція. Правові форми реалізації інтелектуальних прав. Захист прав інтелектуальної власності.(2 год.)

Тематичний план:

1. Форми та способи захисту прав інтелектуальної власності.
2. Проблеми захисту авторських та суміжних прав.
3. Проблеми захисту прав промислової власності.
4. Проблеми захисту прав на засоби індивідуалізації.
5. Проблеми захисту прав на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.

Основні поняття теми:

Захист прав інтелектуальної власності, принципи захисту інтелектуальних прав, порушення прав інтелектуальної власності, плагіат, форми захисту інтелектуальних прав, способи захисту інтелектуальних прав.

Семінарське заняття. Правові форми реалізації інтелектуальних прав. Захист прав інтелектуальної власності.(2 год.)

Тематичний план:

1. Форми та способи захисту прав інтелектуальної власності.
2. Проблеми захисту авторських та суміжних прав.
3. Проблеми захисту прав промислової власності.
4. Проблеми захисту прав на засоби індивідуалізації.
5. Проблеми захисту прав на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Актуальні проблеми інтелектуальної власності»

Разом: - 108 год. З них: лекції (18 год.), семінарські заняття (18 год.), індивідуальна робота (6 год.), модульний контроль – (6 год.), самостійна робота (60 год.), підсумковий контроль у формі заліку

Модулі	Модуль 1				Модуль 2			
Лекції	Л1 1	Л2 1	Л3 1	Л4 1	Л5 1	Л6 1	Л7 1	Л8 1
Семінарські заняття	С1 0-10	С2 0-10	С3 0-10	С4 0-10	С5 0-10	С6 0-10	С7 0-10	С8 0-10
СР (бали)	0-5			0-5			0-5	0-10
ІНДЗ (бали)	творча дослідницька робота 0 – 30.							
Поточний контроль (вид, бали)	вирішення практичних завдань, тестування 0-25				вирішення практичних завдань, тестування 0-25			
Підсумковий контроль (вид, бали)	Залік (0-100)							

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Розділи (обсяг в годинах)	Вид контролю	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I.			
Розділ. Історія становлення та сучасний стан права інтелектуальної власності (14 год)	Опитування, тестування	0-5	Семінар 1
Розділ. Проблеми права промислової власності (16 год)	опитування, вирішення правових ситуацій, тестування	0-5	Семінар 4
Змістовий модуль II.			
Розділ. Проблеми правової охорони нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності (14 год)	тестування, вирішення практичних завдань	0-5	Семінар 7
Проблеми захисту прав інтелектуальної власності (16 год)	тестування, вирішення практичних завдань	0-10	Семінар 8
<i>Разом: 60 год.</i>	<i>Разом: 25 балів</i>		

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Мета ІНДЗ: систематизувати і поглибити знання студентів з дисципліни, навчити самостійно працювати з науковим матеріалом, чинним законодавством і робити логічні висновки і прогнози.

Зміст ІНДЗ: є презентацією проблемної теми на підставі опрацювання методичного та наукового матеріалу, періодичних джерел і нормативно-правових актів. Студент має самостійно визначити прогалину в цивільному законодавстві, чи колізійну ситуацію, чи невідповідність сучасним економічним умовам, описати власне ситуацію та вказати ймовірні шляхи вирішення.

Види ІНДЗ та система їх оцінювання:

- дослідження теми роботи (25 балів);
- захист дослідження (5 балів).

Орієнтовна структура ІНДЗ:

Актуальність теми дослідження.

Предмет і об'єкт дослідження.

Мета і задачі дослідження.

Основний зміст дослідження.

Висновки, пропозиції.

Критерії оцінювання ІНДЗ:

№ зп	Опис критерію	Максимальна кількість балів
1	Вибір теми, проблеми, прогалини в законодавстві	5
2	Рівень висвітлення проблеми і пропозиції щодо їх вирішення, усунення	20
3	Захист	5
Разом		30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	25-30	Відмінно
Достатній	19-24	Добре
Середній	11-18	Задовільно
Низький	10 і менше	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність».

**Орієнтовна тематика ІНДЗ з навчальної дисципліни
«Актуальні проблеми Інтелектуальної власності»:**

1. Теорії права інтелектуальної власності .
2. Правова охорона нових об'єктів авторського права.
3. Проблеми правової охорони нових об'єктів авторського права.
4. Проблеми правової охорони комп'ютерних програм.
5. Проблеми укладення договорів в сфері авторського права.
6. Порушення авторських прав в мережі Інтернет.
7. Особливості захисту суміжних прав.
8. Проблеми реєстрації прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки.
9. Проблеми правової охорони комерційних найменувань.
10. Міжнародно-правова охорона географічних зазначень.
11. Проблеми правової охорони комерційної таємниці.

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

*Розрахунок рейтингових балів
за видами поточного (модульного) контролю*

№ зп	Вид діяльності	Кількість балів
1	Лекційні заняття	9
2	Семінарські заняття (присутність)	9
3	Семінарські заняття	0-10 (0-90)
4	Самостійна робота	0-25 (25)
5	ІНДЗ	0-30(30)
6	Модульна контрольна робота	0-25(50)
	Разом	213
	Коефіцієнт	0,47
	Підсумковий бал	100

В балах		За шкалою ECTS	
79-88	Відмінно	90-100	A
66-78	Добре	82-89	B
		75-81	C
53-65	Задовільно	69-74	D
		60-68	E
52 і нижче	Незадовільно	35-59	FX
		1-34	F

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- Робоча навчальна програма з курсу «Актуальні проблеми інтелектуальної власності»
- Плани-конспекти лекцій.

- Опорні плани-конспекти лекцій (для студентів).
- Плани семінарських занять з курсу актуальні проблеми інтелектуальної власності.
- Комплекс завдань для поточного контролю (тести, питання для самостійної роботи).
- Розробки лекційних занять за допомогою програми Power Point (у вигляді презентацій)

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Виникнення та розвиток права інтелектуальної власності.
2. Теорії права інтелектуальної власності.
3. Співвідношення права власності та права інтелектуальної власності.
4. Проблеми класифікації прав інтелектуальної власності.
5. Проблеми правової охорони об'єктів авторського права.
6. Зміст та обмеження авторських прав.
7. Захист авторських прав.
8. Проблеми правової охорони об'єктів суміжних прав.
9. Захист суміжних прав.
10. Проблеми правової охорони винаходів, корисних моделей та промислових зразків.
11. Проблеми реєстрації прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки.
12. Захист прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки.
13. Проблеми правової охорони комерційних найменувань, знаків для товарів та послуг, географічних зазначень походження товарів.
14. Захист прав на комерційні найменування, знаки для товарів та послуг, географічні зазначення походження товарів.
15. Проблеми правової охорони компонувань інтегральних мікросхем.
16. Проблеми правової охорони комерційної таємниці.
17. Міжнародна охорона авторського права.
18. Міжнародна охорона права промислової власності.
19. Проблеми адміністративної, цивільної та кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативні джерела:

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – С. 141.
2. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 09.09.1886 р.
3. Договір ВОІВ про авторське право: Прийнятий Дипломатичною конференцією від 20.12.1996 (Договір ВОІВ у сфері INTERNET)
4. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року // Офіц. вид.– К.: Видавничий дім “Ін Юре”, 2004. – 30 с.
5. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1991 року: Протокол про Мадридську угоду про міжнародну реєстрацію знаків, прийнятий в Мадриді 28 червня 1989 року від 14 квітня 1991 року // Офіц. вид.– К.: Видавничий дім “Ін Юре”, 2004. – 38 с.
6. Гаазький Акт Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків прийнятий 28 листопада 1960 р. в Гаазі
7. Цивільний кодекс України від 16.01.03 № 435-IV.
8. Господарський кодекс України від 16.01.03 № 436-IV.
9. Закон України від 15.12.93 № 3689-XII “Про охорону прав на знаки для товарів і послуг” (зі змінами і доповненнями).
10. Закон України від 15.12.93 № 3688-XII “Про охорону прав на промислові зразки” (зі змінами і доповненнями).
11. Закон України від 15.12.93 № 3687-XII “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі” (зі змінами і доповненнями).
12. Закон України від 23.12.93 № 3792-XII „Про авторське право і суміжні права” (зі змінами і доповненнями).
13. Про утворення Державного департаменту інтелектуальної власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 квітня 2000 р. № 601– <http://zakon.rada.gov.ua>.
14. Про затвердження Положення про Державний департамент інтелектуальної власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 червня 2000 р. № 997.– <http://zakon.rada.gov.ua>.
15. Про утворення Державного Агентства України з охорони промислової власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 7 грудня 1999 р. № 2212 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 49. – Ст. 2408.
16. Про створення Державного патентного відомства України: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 травня 1992 р. № 248 // Збірник постанов уряду. – 1992. – № 7. – Ст. 238.
17. Про затвердження Положення про Державне патентне відомство України: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 липня 1992 р. № 411 // Збірник постанов уряду. – 1992. – № 7. – Ст. 239.
18. Про утворення Державного департаменту з питань адаптації законодавства: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2004 р. № 1742 // Офіційний вісник України. – Т.1. – 2004. – № 52. – С. 297. – Ст. 3447.
19. Про створення державного підприємства „Український інститут промислової власності”: Наказ Міністерства освіти і науки України від 7 липня 2000 р. № 175. – www.ukratent.org/ua/nakaz_monu.htm
20. Про затвердження регламенту Апеляційної палати Державного департаменту інтелектуальної власності: наказ Міністерства освіти і науки України від 15 вересня 2003 р. № 622. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 30 вересня 2003 року №877/8198. – www.sdip.gov.ua.
21. Правила складання та подання заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг: Наказ Державного патентного відомства України, від 28 липня 1995 р. № 116; Ред. наказу від 20 серпня 1997 р. № 72.– // www.sdip.gov.ua.

22. Про державний реєстр свідоцтв України на знаки для товарів і послуг та порядок видачі свідоцтв: Наказ Державного патентного відомства України від 5 грудня 1995 року. № 180. – www.sdip.gov.ua.
23. Методичні рекомендації з визначення прибутку від використання об'єктів промислової власності. Затвердж. наказом Держпатенту України від 26.08.1998р. №80.
24. Положення про Державний реєстр патентів України на промислові зразки. Затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 12.04.01 № 290.
25. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності: Рекомендації Вищого господарського суду України // Інтелектуальна власність. – 2004. – № 7. – С. 38–40.

Основна:

1. Вачевський В.М. Соціально-економічні аспекти використання інтелектуальної власності в сучасних умовах. Теорія і практика: Навч. посібн. – К.: ЦУЛ, 2004.
2. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: Підручник.- К.: Знання, 2006.
3. Дахно І.І. Право інтелектуальної власності: Навч. посіб.-2-ге вид.-К.: Центр навчальної літератури, 2006.
4. Мікульонюк І.О. Основи інтелектуальної власності.: Навч. посіб.-К.: Політехніка: Ліра – К, 2005.
5. Право інтелектуальної власності: Академічний курс: Підручник /За ред. О.А.Підопригори, О.Д.Святоцького .-2-е вид. - К.: Ін Юре, 2004.

Додаткова:

1. Демченко Т.С. Охорона товарних знаків (порівняльно-правовий аналіз). (Монографія). – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. 2004. – 184 с.
2. Дзера О.В. Деякі теоретичні та практичні питання права власності в Україні // Збірник рішень та арбітражної практики Вищого арбітражного суду України. – 1996. – №1. – С. 203–211.
3. Дробов'язко В.С., Дробов'язко Р.В. Право інтелектуальної власності: Навчальний посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 512 с.
4. Іолкін Я. Два підходи у наданні правової охорони знакам для товарів і послуг // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – №3. – С. 44-46.
5. Интеллектуальная собственность. Основные материалы. – Ч.1. – Новосибирск: Наука, 1993. – 189 с.
6. Коваль А. Відповідальність за незаконне використання товарного знака: законодавче врегулювання, судова та слідча практика // Юридичний журнал. – 2006. - №12. – С. 8-16.
7. Коваль А. Покарання за порушення прав на торговельні марки: практика призначення, проблеми вдосконалення // Юридичний журнал. – 2006. - №2. – С. 21-33.
8. Коваль А., Дубинський М. Екскурс до історії законодавства про кримінальну відповідальність за порушення прав на торговельні марки // Юридичний журнал. – 2005. - №11. – С. 78-86.
9. Корчагин А.Д., Тальянский В.Б., Полищук Е.П., Казакова В.К., Орлова В.В. Как защитить интеллектуальную собственность в России / А.Д. Корчагин (ред.). – М., 1995. – 335 с.
10. Кукрус Л.Ю. Охрана промышленной собственности. – Таллинн: Цнион, 1980. – 145 с.
11. Ловягин Н.Б., Миронов Н.В., Мотылева В.Я., Тыцкая Г.И. Международное сотрудничество в области промышленной собственности. – М.: ВНИИПИ, 1991. – 190 с.
12. Маамиофа И.З. Правовые вопросы изобретательства. – Л.: Лениздат, 1968. – 103 с.
13. Мейер Д.И. Русское гражданское право / Е.А. Суханов и др. (ред.). – Ч.2. – М.: Статут, 1997.– 455 с.
14. Методика вартісної оцінки об'єктів інтелектуальної власності. – К.: ПВП.ІНТЕІ, 1998. – 229 с.

15. Мосов С. Формування інтелектуальних активів – наша опора в третьому тисячолітті // Газета “Дзеркало тижня”. – 6 серпня 2005 р. – № 30. – С. 5–7.
16. Підпригора О.А. Деякі проблеми кодифікації законодавства України про інтелектуальну власність // Правова держава Україна: проблеми, перспективи розвитку. – Х., 1995. – С. 159.
17. Підпригора О.А., Підпригора О.О. Право інтелектуальної власності в Україні. – К., 1995. – 236 с.
18. Підпригора О.А., Підпригора О.О., Сумін В.О. Цивільне право України. Правові основи підприємництва. – К., 1994. – 340 с.
19. Пічкур О. Історичні аспекти правової охорони результатів творчої діяльності// Інтелектуальна власність. – 2003. – №9. – С. 3-7
20. Самые дорогие бренды // Газета «Обзор». – 2006. – № 58. – С. 1.
21. Світличний О.П. Особливості договору про передачу права на торговельну марку // Право України. – 2005. – № 12. – С. 92-95.
22. Словарь французско-русский / Ред. В.Т. Бусла. – К., 1997. – 512 с.
23. Тархов В.А. Гражданское право. Общая часть. – Чебоксары, 1997. – 331 с.
24. Цибульов П. Заочний семінар „Основи інтелектуальної власності”// Інтелектуальна власність. – 2004. – № 7. – С. 68.
25. Цибульов П.М., Чебатарьов В.П. Популярно про інтелектуальну власність: абетка / За заг.ред. М.В. Паладія. – К.: Альфа-ПК, 2004. – 56 с.
26. Шатова І.О. Адміністративні та судові засоби захисту прав на позначення / Семінар УкрЦППП. – К., 2004. – С. 26.
27. Шевченко Я.М. Право собственности.– К.: Блиц-Информ, 1996. – 320 с.
28. Шишка Р.Б. Право інтелектуальної власності: погляд на проблему // Право України. – 1999. – № 1. – С. 55–58.
29. Юрченко О.М. Нові інформаційні технології у сфері охорони інтелектуальної власності // Інформаційні технології в економіці, менеджменті і бізнесі. Проблеми науки, практики та освіти: Зб. наук. пр. ІХ Міжнародної наук.- практичної. конф.: У 2 ч. (Київ, 27-28 листопада 2003 р.). – Ч.2
30. Юрченко О. Правові засади використання знаків для товарів і послуг та фірмових найменувань на голографічних елементах захисту // Юридична Україна. – 2005. - №10. – С. 71-76.
31. www.patent.km.ua
32. www.sdip.gov.ua